
Zarząd Okręgowy PZŁ w Elblągu podaje do wiadomości
SZCZEGÓLNE PRZYPADKI POSTĘPOWANIA ZE ZWIERZYNA ŁOWNĄ
- w świetle aktualnych przepisów obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracował: lek. wet. Marek Radzikowski

W związku z wejściem w dniu 1 maja 2004 r. Polski do Unii Europejskiej uległa zmianie sytuacja prawna wynikająca z wykonywania polowania i prowadzoną przez koła łowieckie gospodarką łowiecką. W system prawny Państwa wchodzi bowiem przepisy ustanawiane przez instytucje prawne UE, jak również przepisy krajowe zostają poddane procesom dostosowawczym do prawa unijnego.

W związku z nową sytuacją prawną otrzymujemy częste sygnały od myśliwych w sprawach związanych z tematyką postępowania ze zwierzyną łowną w szczególnych sytuacjach, postępowania z odpadami powstałymi w związku z pozyskiwaniem zwierząt łownych jak również sporów kompetencyjnych z administracją terenową w zakresie odpowiedzialności za powstałe odpady np. padłe zwierzęta wolnożyjące. Dlatego też w kolejnych artykułach postaram się przybliżyć powyższą tematykę.

W przypadku znalezienia zwierzyny padłej.

Przypadek znalezienia zwierzyny padłej należy rozpatrywać w kontekście tego, komu przysługuje prawo jej własności i tego, na kim spoczywa obowiązek utrzymania czystości.

Zgodnie z art. 2 ustawy – Prawo łowieckie zwierzęta łowne w stanie wolnym, jako dobro ogólnonarodowe, stanowią własność Skarbu Państwa. Przysługujące państwu prawo majątkowe do zwierząt łownych w stanie wolnym (nieobjętych chowem albo hodowlą zamkniętą) nie ma jednak charakteru prawa cywilnego, lecz szczególnego majątkowego prawa podmiotowego o charakterze bezwzględnym, a zwierzęta te nie są rzeczami w rozumieniu art. 45 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.), lecz przedmiotami materialnymi. Wynika to bezpośrednio z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.), zgodnie z którym, zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Dla zwierząt łownych charakterystyczne jest także to, że nie mogą być zindywidualizowane i poddane władztwu człowieka w sposób umożliwiający korzystanie z nich. Z tego względu odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez te zwierzęta możliwa jest właściwie, z niewielkimi wyjątkami, tylko w przypadkach wskazanych w ustawie - Prawo łowieckie. Z tej samej przyczyny przeniesienie jej własności następuje jedynie w trybie przepisów tej ustawy. Po pierwsze, pozyskanie w obwodzie łowieckim zgodnie z przepisami prawa skutkuje

---

przeniesieniem własności na dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego. Zwierzyna pozyskana na terenach nie wchodzących w skład obwodów łowieckich nie zmienia właściciela – nadal stanowi własność Skarbu Państwa. Osoby wykonujące polowanie mogą odstąpić im zwierzynę spożytkować według własnego uznania, z wyłączeniem odprzedaży. Po drugie, zwierzyna bezprawnie pozyskana stanowi własność Skarbu Państwa.

W sytuacji znalezienia zwierzęcia padłego istotne jest to, na czym gruncie znajduje się martwe zwierzę. Zwłoki należy traktować jak odpad w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.). Zgodnie z art. 3 ust. 1 odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii, określonych w załączniku nr 1 do ustawy, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do ich pozbycia się jest obowiązany (patrz: kategoria Q16 – wszelkie substancje lub przedmioty, które nie zostały uwzględnione w innych kategoriach). Posiadaczem odpadów jest z kolei, zgodnie z art. 3 pkt 13 ustawy każdy, kto faktycznie włada odpadami (wytwórca odpadów, inna osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna), z wyłączeniem prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów. Domniemywa się przy tym, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości. W myśl art. 7 ust. 1 ustawy o odpadach posiadacz odpadów jest obowiązany do postępowania z odpadami w sposób zgodny z zasadami gospodarowania odpadami, wymaganiami ochrony środowiska oraz planami gospodarki odpadami.

Przywołać w tym miejscu należy przepisy obowiązującego bezpośrednio rozporządzenia 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nie przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. L 273 z dnia 10 października 2002 r., str. 1). Zgodnie z jego art. 5 ust. 1 lit. e surowiec kategorii 2 obejmuje zwierzęta i części zwierząt, które padły z innych przyczyn niż ubój z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi. Ust. 2 lit. a tego art. wskazuje m.in., że surowce kategorii 2 są gromadzone, przewożone i niezwłocznie identyfikowane oraz podlegają bezpośredniemu usuwaniu jako odpady przez spopielanie w spalarni.

W postępowaniu w konkretnym przypadku należy kierować się przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.) i ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r., Nr 236, poz. 2008). Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 tego pierwszego aktu, zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, które obejmują w szczególności utrzymanie czystości i porządku. Art. 3 ust. 1 drugiej ustawy stanowi natomiast, że utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy. Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy gminy

---

zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania. Wyliczenie dokonane dalej w tym przepisie wskazuje, że realizacja tego obowiązku następuje m.in. przez zapewnienie zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części oraz współdziałanie z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w tym zakresie. Ponieważ ma ono charakter przykładowy (ustawodawca posługuje się sformułowaniem „w szczególności”), należy uznać przez analogię, że przepis ten dotyczy także zwłok zwierząt łownych. Pojawienie się zwłok zwierząt łownych na terenie gminy należy więc traktować tak samo, jak pojawienie się zwłok zwierząt bezdomnych, tzn. jako zdarzenie powodujące konieczność działania gminy w celu przywrócenia czystości i porządku. Co więcej, ustawa o utrzymaniu porządku i czystości w gminach zobowiązuje gminę do zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części (art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. c). W każdym konkretnym przypadku to gmina będzie w ostateczności obowiązana do zajęcia się zwłokami zwierząt łownych i ich unieszkodliwienia.

W pełni uzasadnione byłoby także poinformowanie o każdym przypadku pojawienia się martwej zwierzyny właściwego nadleśnictwa, dzierżawcy bądź zarządcy obwodu łowieckiego, w celu ujęcia danego ubytku w rocznym planie łowieckim. Obowiązek taki spoczywa na dzierżawcach i zarządcach obwodów łowieckich na podstawie § 3 ust. 1 pkt 4 lit. d oraz ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2005 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich łowieckich planów hodowlanych (Dz. U. z 2005 r. Nr 265, poz. 2223).

Biorąc pod uwagę ewentualne zagrożenie epizootyczne – rozwleczenie chorób zakaźnych zwierząt dzierżawca obwodu łowieckiego jest też zobowiązany o powyższym fakcie powiadomić Inspekcję Weterynaryjną. Koła łowieckie ze względu dobrze pojęty interes dzierżawcy obwodu, winny ściśle współpracować w powyższych sprawach z właściwą władzą wykorzystując swoje możliwości wynikające z posiadanej wiedzy uzyskanej podczas penetracji łowisk. Szybko uzyskane informacje o stwierdzeniu padłych zwierząt pozwolą powołanym do tego instytucją reagować poprzez podjęcia czynności mających na celu usunięcie zagrożeń wynikających z rozkładu materiału biologicznie czynnego.

W przypadku znalezienia w terenie trofeów łowieckich np. poroża zwierzyny padłej oraz poroże samoistnie zrzucone.

Kwestię własności poroży zwierzyny padłej oraz poroży samoistnie zrzuconych, tzw. zrzutów regulują przepisy ogólne prawa cywilnego. Nie stanowią one własności kogokolwiek, aż do momentu, gdy ktoś obejmie je w posiadanie. Zwrócić należy jednak

---

uwagę, że w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.) znajduje się zakaz zbierania poroży w parkach narodowych i rezerwach przyrody (art. 15

*Stosunkowo częstym przypadkiem są
wypadki komunikacyjne skutkujące zabicciem zwierzęcia łownego.*

Do rzadkości nie należą wypadki komunikacyjne z udziałem zwierząt łownych skutkujące jej zabicciem. W pierwszej kolejności konieczne jest usunięcie martwego zwierzęcia bezpośrednio z drogi, tak aby nie powodowało zagrożenia dla bezpieczeństwa innych uczestników ruchu drogowego. Zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.) zabrania się pozostawiania na drodze (którą ustawa definiuje jako wydzielony pas terenu składający się z jezdni, pobocza, chodnika, drogi dla pieszych lub drogi dla rowerów, łącznie z torowiskiem pojazdów szynowych znajdującym się w obrębie tego pasa, przeznaczony do ruchu lub postoju pojazdów, ruchu pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt) przedmiotów, które mogłyby zagrozić bezpieczeństwu ruchu. Jeżeli jednak usunięcie ich nie jest możliwe, należy je oznaczyć w sposób widoczny w dzień i w nocy. O ile uczestnicy zdarzenia nie są w stanie zrobić tego samodzielnie, różne będą podmioty zobowiązane w pierwszej kolejności do zajęcia się taką zwierzyną. Uzależnione jest to od tego, na jakiej drodze publicznej doszło do takiego zdarzenia. Zgodnie z art. 2 ust. 1 i art. 2a ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2086, z późn. zm.), drogi publiczne dzielą się na drogi krajowe (stanowiące własność Skarbu Państwa), wojewódzkie (stanowiące własność właściwego samorządu województwa), powiatowe (stanowiące własność właściwego samorządu powiatu) i drogi gminne (stanowiące własność właściwego samorządu gminy). Obowiązek działania mającego na celu usunięcie zwierzęcia z drogi spoczywać będzie na służbach zarządcy drogi - Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad (drogi krajowe), zarządu województwa (drogi wojewódzkie), zarządu powiatu (drogi powiatowe) albo wójta, burmistrza, prezydenta miasta (drogi gminne). Zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obowiązki utrzymania czystości i porządku na drogach publicznych należą do zarządu drogi.

Wskazać także należy na art. 129 ustawy - Prawo o ruchu drogowym, zgodnie z którym, czuwanie nad bezpieczeństwem i porządkiem ruchu na drogach należą do zadań Policji. Policjant w związku z wykonywaniem tych czynności jest uprawniony do wydawania poleceń osobie, która spowodowała przeszkodę utrudniającą ruch drogowy lub zagrażającą jego bezpieczeństwu, albo osobie odpowiedzialnej za utrzymanie drogi.

Po usunięciu zwierzęcia z drogi dalsze czynności należą do gminy, zobowiązanej do takich działań na swoim terenie na podstawie ustawy o samorządzie gminnym i o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Wynika to z tego, że gmina jest zobowiązana do zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części (art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. c tego drugiego aktu)..

Wypadek komunikacyjny skutkujący śmiertelnym zranieniem zwierzęcia łownego.

Jeżeli w sytuacji kolizji drogowej z udziałem zwierzyny zaistnieje potrzeba natychmiastowego jej uśmiercenia w związku z jej poważnymi obrażeniami, należy kierować się przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.). Stosowne postępowanie reguluje art. 33 tego aktu, w którym ustawodawca określił przesłanki konieczności uśmiercenia zwierzęcia. Zaliczył do nich m.in. względy humanitarne, konieczność sanitarną i nadmierną agresywność powodującą bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzkiego, dla zwierząt hodowlanych lub dziko żyjących. Uśmiercanie zwierzyny może odbywać się wyłącznie w sposób humanitarny, polegający na zadawaniu przy tym minimum cierpienia fizycznego i psychicznego. W ww. przypadku kolizji drogowej, gdy pojawi się konieczność bezzwłocznego uśmiercenia zwierzęcia łownego w celu zakończenia jego cierpień, potrzebę jego uśmiercenia musi najpierw stwierdzić lekarz weterynarii, ewentualnie członek Polskiego Związku Łowieckiego, inspektor organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, funkcjonariusz Policji, straży miejskiej lub gminnej, Straży Granicznej, pracownik Służby Leśnej lub Służby Parków Narodowych, strażnik Państwowej Straży Łowieckiej, strażnik łowiecki lub strażnik Państwowej Straży Rybackiej. Zgodnie z cytowaną ustawą, w sytuacji, o której mowa, dopuszczalne jest użycie broni palnej przez osobę uprawnioną. Jeżeli tą osobą będzie myśliwy i tak jest najczęściej przestrzegam o konieczności zachowania największej ostrożności. Tego typu zdarzenia mają miejsce przeważnie w okolicy drogi, gdzie odbywa się ruch pieszy i kołowy, często uczestniczą w tym zdarzeniu przygodni ludzie – gapie. Bezwzględnie należy żądać uczestnictwa w powyższym zdarzeniu – odstrzale rannego zwierzęcia przedstawicieli Policji Państwowej oraz innych służb do tego upoważnionych w celu pełnej gwarancji bezpieczeństwa publicznego. Z reguły odpowiedzialność za nieumyślne wypadki w takich sytuacjach spływa na osobę wykonującą odstrzał. Należy też zwracać uwagę na konieczność uzyskania opinii co do konieczności dokonania odstrzału z przyczyn humanitarnych.

Częstym przypadkiem jest sprawa uzyskania informacji o zwierzynie bezprawnie pozyskanej np. znalezienie dzika na wnyku , czy odebranie zwierzyny kłusownikowi.

W szczególny sposób uregulowane są w przepisach Prawa łowieckiego przypadki zwierzyny bezprawnie pozyskanej. Bezprawne pozyskanie będzie obejmowało wszystkie przypadki działań zmierzających i jednocześnie zakończonych wejściem w jej posiadanie (żywej lub martwej, w związku z jej zabiciem) niezgodnie z przepisami Prawa łowieckiego (zasada: to co nie jest dozwolone jest zabronione). Sprawca bezprawnego pozyskania zwierzyny ponosi odpowiedzialność jak za wykroczenie, ewentualnie odpowiedzialność karną, oraz odpowiedzialność finansową. Pierwsze dwa rodzaje odpowiedzialności uregulowane są bezpośrednio w ustawie – Prawo łowieckie. Zwrócić przy tym należy uwagę, że większość tych przepisów dotyczy sytuacji, w których miało miejsce jakieś bezprawne działanie, lecz niekoniecznie nastąpił skutek w postaci pozyskania zwierzyny. Ponieważ jednak rezultatem takiego bezprawnego działania może być pozyskanie zwierzęcia łownego, przepisy o których mowa, znajdą zastosowanie także w omawianej sytuacji. Zgodnie z art. 51 ust. 1, kto strzela do zwierzyny w odległości mniejszej niż 500 m od miejsca zebrań publicznych w czasie ich trwania lub w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań mieszkalnych, wybiera piskłeta ptaków łownych, przetrzymuje zwierzynę bez odpowiedniego zezwolenia, poluje nie posiadając przy sobie wymaganych dokumentów, wbrew przepisom nie dokonuje wymaganych wpisów w upoważnieniu do wykonywania polowania indywidualnego, podlega karze grzywny. Z kolei, kto pozyskuje zwierzynę innego gatunku, innej płci lub w większej liczbie, niż przewiduje upoważnienie wydane przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (art. 52). Zwrócić należy uwagę, że takiej samej odpowiedzialności podlega osoba sprawująca zarząd z ramienia dzierżawcy, a w obwodach niewydzierżawionych z ramienia zarządcy, która zezwala na polowanie osobie nieuprawnionej do wykonywania polowania lub na przekroczenie zatwierdzonego w planie łowieckim pozyskania zwierzyny oraz osoba, która wchodzi w posiadanie bezprawnie pozyskanej tuszy lub trofeów zwierząt łownych. Karą pozbawienia wolności do lat 5 zagrożone jest z kolei polowanie na przelotne ptactwo łowne na wybrzeżu morskim w pasie 3000 m od brzegu w głąb morza lub 5000 m w głąb lądu, polowanie z chartami lub ich mieszkańcami, polowanie w czasie ochronnym oraz polowanie bez uprawnień do polowania. Takie samo zagrożenie karą dotyczy wchodzenia w posiadanie zwierzyny za pomocą broni i amunicji innej niż myśliwska, środków i materiałów wybuchowych, trucizn, karmy o właściwościach odurzających, sztucznego światła, lepów, wnyków, żelaz, dołów, samostrzałów lub rozkopywania nor i innych

---

niedozwolonych środków oraz wchodzenia w posiadanie zwierzyny bez uprawnień do polowania.

Ww. odpowiedzialność finansowa sprawcy bezprawnego pozyskania polega na obowiązku zapłacenia przez niego ekwiwalentu za bezprawnie pozyskaną zwierzynę. Stosowne regulacje znajdują się w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej (Dz. U. Nr 116, poz. 981). Szczegółowo, kwotowo określa ono wysokość należnego ekwiwalentu za taką zwierzynę. Ekwiwalent wynosi (za każdą sztukę): 14.000 zł w przypadku łosia, 5.800 zł w przypadku jelenia szlachetnego, 5.500 zł w przypadku jelenia sika, 2.300 zł w przypadku daniela, 2.300 zł w przypadku dzika, 2.000 zł w przypadku sarny, 1.800 zł w przypadku muflona oraz 1.000 zł w przypadku gatunków zwierzyny innych niż wymienione.

Ww. wartości pieniężne ulegają w przypadku samców zwierzyny płowej zwiększeniu o wartość uzależnioną od masy trofeum brutto (masy poroża lub parostków z czaszką bez żuchwy). Wartość, o której mowa, wynosi w przypadku łosi o masie trofeum brutto do 6,0 kg - 2.000 zł, powyżej 6,0 kg - 7.000 zł, w przypadku jeleni szlachetnych o masie trofeum brutto do 5,5 kg - 2.000 zł, a powyżej 5,5 kg - 7.000 zł, w przypadku jeleni sika o masie trofeum brutto do 2,0 kg - 1.000 zł, a powyżej 2,0 kg - 2.500 zł, w przypadku danieli o masie trofeum brutto do 2,6 kg - 1.500 zł, a powyżej 2,6 kg - 3.000 zł, oraz w przypadku saren o masie trofeum brutto do 0,43 kg - 1.000 zł, a powyżej 0,43 kg - 5.000 zł.

Ekwiwalent wzrasta dodatkowo o 20% w przypadku bezprawnego pozyskania zwierzyny w sposób inny niż z broni palnej. Uprawniony do jego pobrania jest właściwy miejscowo wojewoda (w przypadku zwierzyny bezprawnie pozyskanej w obwodzie łowieckim polnym oraz na terenie niewchodzącym w skład obwodów łowieckich), właściwy miejscowo nadleśniczy (w przypadku zwierzyny bezprawnie pozyskanej w obwodzie łowieckim leśnym) albo wojewoda właściwy ze względu na miejsce wykrycia zwierzyny bezprawnie pozyskanej (w przypadku, gdy nie można ustalić miejsca bezprawnego pozyskania zwierzyny).

Ekwiwalent za bezprawnie pozyskaną zwierzynę ma charakter zryczałtowanego odszkodowania za szkodę wyrządzoną Skarbowi Państwa. Podmioty go reprezentujące, wymienione wyżej, po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu, wydanego na podstawie art. 51 - 53 ustawy – Prawo łowieckie, powinny występować w trybie art. 455 ustawy – Kodeks cywilny z wezwaniem o spełnienie świadczenia (wpłacenie ekwiwalentu). W przypadku braku działania dłużnika sprawę należy kierować na drogę sądową.

Brak jest podstaw prawnych do wszczynania w takim wypadku postępowania administracyjnego, a każda decyzja wydana w tej sprawie podlegała będzie stwierdzeniu nieważności (art. 156 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego [Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.]).

Ponieważ zwierzyna bezprawnie pozyskana stanowi własność Skarbu Państwa, rozporządzenie, o którym mowa, określa podmioty właściwe do jej zagospodarowania w jego imieniu oraz do pobrania środków pochodzących ze sprzedaży jej tuszy (co może nastąpić w przypadku bezprawnego pozyskania z broni palnej). Identycznie jak wyżej, jest to właściwy miejscowo wojewoda (w przypadku zwierzyny bezprawnie pozyskanej w obwodzie łowieckim polnym oraz na terenie niewchodzącym w skład obwodów łowieckich), właściwy miejscowo nadleśniczy (w przypadku zwierzyny bezprawnie pozyskanej w obwodzie łowieckim leśnym) albo wojewoda właściwy ze względu na miejsce wykrycia zwierzyny bezprawnie pozyskanej (w przypadku, gdy nie można ustalić miejsca bezprawnego pozyskania zwierzyny). Wyjaśnić przy tym należy, że w przypadku wojewodów, czynności, o których mowa, podejmuje Państwowa Straż Łowiecka (art. 36 ust. 1 i art. 37 ust. 1 ustawy – Prawo łowieckie).

Zgodnie z rozporządzeniem trofeum zwierzyny bezprawnie pozyskanej przekazywane jest nieodpłatnie Polskiemu Związkowi Łowieckiemu do wykorzystania w celach dydaktycznych i wystawienniczych. Należy też pamiętać, iż tusze zwierzyny łownej pozyskane w sposób bezprawny, inny niż odstrzał z broni palnej np. wnyki, w myśl obowiązujących przepisów weterynaryjnych są uznawane jako niezdatne do spożycia przez ludzi i podlegają przepisom określającym postępowanie z odpadami kategorii I (Rozp. Parlamentu Europy 1774/ 2002), co wywołuje określone skutki prawne i finansowe .

Postępowanie ze zwierzęciem łownym, które znalazło się poza terenem jego naturalnego bytowania.

W przypadku znalezienia się zwierzęcia łownego poza terenem jego naturalnego bytowania zastosowanie mają przepisy ustawy o samorządzie gminnym i ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 tego pierwszego aktu zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, które obejmują w szczególności utrzymanie porządku. Art. 3 ust. 1 drugiej ustawy stanowi natomiast, że utrzymanie porządku w gminach należy do obowiązkowych zadań własnych gminy. Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy gminy zapewniają porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania. Wyliczenie dokonane dalej w tym przepisie wskazuje, że realizacja tego obowiązku następuje m.in. przez organizowanie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami. Ma ono charakter przykładowy (ustawodawca posługuje się sformułowaniem „w szczególności”), więc należy uznać przez analogię, że przepis ten dotyczy także zwierząt łownych. Pojawienie się zwierząt łownych poza jej środowiskiem naturalnym należy więc traktować tak samo, jak pojawienie się zwierząt bezdomnych, tzn. jako zdarzenie powodujące konieczność działania gminy

---

w celu przywrócenia porządku. W tym zakresie gmina może liczyć na pomoc Polskiego Związku Łowieckiego, do którego zgodnie z art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo łowieckie, należy współdziałanie z administracją samorządową w zachowaniu populacji zwierząt łownych. Wydaje się konieczna współpraca myśliwych znających zwyczaje i zachowania zwierzyny łownej w sytuacjach zagrożenia i stresów wynikających dla niej z nie naturalnego otoczenia . Z doświadczeń lat ubiegłych wynika , iż wielokrotnie zwierzęta takie podlegają nie zawsze koniecznemu odstrzałowi lub giną na skutek niepotrzebnych urazów wywołanych poprzez niewłaściwe podejście do danej sytuacji przez służby miejskie . Właściwie wykorzystana wiedza myśliwych pozwoli ograniczyć niepotrzebne straty zwierzyny łownej .

Postępowanie z agresywnym i stwarzającym zagrożenie zwierzęciem łownym, które znalazło się poza terenem jego naturalnego bytowania.

Jeżeli zwierzę znajdujące się poza terenem swojego naturalnego bytowania jest nadmiernie agresywne i powoduje zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla zwierząt hodowlanych uzasadnione może być jego uśmiercenie. W takiej sytuacji należy kierować się przepisami ustawy o ochronie zwierząt. Stosowne postępowanie reguluje jej art. 33. Uśmiercanie zwierzyny może odbywać się wyłącznie w sposób humanitarny, polegający na zadawaniu przy tym minimum cierpienia fizycznego i psychicznego. Dopuszczalne jest użycie w tym celu broni palnej przez osobę uprawnioną. Zwierzę, o którym mowa, może być uśmiercone za zgodą właściciela (Skarbu Państwa albo tego, kto zajmuje się jego chowem i hodowlą zamkniętą), a w braku jego zgody, na podstawie orzeczenia lekarza weterynarii. Jak stanowi jednak ustawa, uzyskanie zgody właściciela nie dotyczy zwierząt chorych na choroby zwalczane z urzędu. W takim przypadku myśliwy powinien się kierować zasadami podanymi we wcześniejszym fragmencie opracowania , biorąc zawsze pod uwagę aspekt zasad ochrony bezpieczeństwa publicznego .

Podejrzenie choroby zakaźnej u żywego lub martwego zwierzęcia łownego.

W przypadku podejrzenia choroby zakaźnej u żywego lub martwego zwierzęcia łownego zastosowanie będą miały przepisy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.). Zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy obowiązkowe jest niezwłoczne powiadomienie organu Inspekcji Weterynaryjnej, najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Należy też uniemożliwić osobom postronnym dostęp miejsc, w których znajdują się

---

zwierzęta podejrzane o zakażenie lub chorobę oraz miejsc, w których znajdują się zwłoki zwierzęce. Należy wstrzymać się od wywożenia i wynoszenia zwłok zwierzęcych. Obowiązkowe jest także udzielanie organom Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w imieniu tych organów wyjaśnień i podawania informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

W celu ograniczenia i likwidacji choroby zakaźnej zwierząt łownych z nakazu Inspekcji Weterynaryjnej wydanego w drodze decyzji administracyjnej może być nakazany odstrzał sanitarny zwierząt chorych lub wrażliwych na daną chorobę przez myśliwych. Tego typu postępowanie ma szczególne znaczenie przy likwidacji ognisk wścieklizny, w odniesieniu do populacji lisa jak również wałęsających się psów i kotów stanowiących główny wektor przenoszenia tej niezwykle groźnej zoonozy .

W następnych odcinkach powiemy o postępowaniu z odpadami powstałymi w związku z wykonywaniem polowań i prowadzeniu gospodarki łowieckiej.